

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Millaisia mittareita kriisikunnille?

Pasi Leppänen

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely (KuntaL 118 §)

Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksistä täyttyy.

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa. (1)

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa (2), tai kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot (3):

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely

1) kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen;

2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;

3) asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;

4) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

Edellä 3 momentissa tarkoitettujen tunnuslukujen raja-arvot lasketaan vuosittain Tilastokeskuksen ylläpitämistä konsernitilinpäätösten tiedoista. Tunnuslukujen laskentaperusteina käytetään Tilastokeskuksen käyttämiä laskentaperusteita ja kunnan vahvistamaa tuloveroprosenttia.

Kriisikuntakriteerien täytyminen vuosina 2016 ja 2017

Kriteeri	Taso	Kuntia kpl
Kertynyt alijäämä, euroa/asukas	$\geq 500, \geq 1000$	3
<i>Vuosikate</i>	<i>negatiivinen</i>	0
<i>Tulovero-%</i>	$\geq 20,89, \geq 20,92$	141
<i>Lainat, euroa/asukas</i>	$\geq 9237, \geq 9471$	11
<i>Suhteellinen velkaantuneisuus</i>	≥ 50	176
Kaikki em. neljä täyttyvät		0

Työryhmän asettaminen

- Valtiovarainministeriö on toukokuussa asettanut erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä ja sen perusteita uudistavan työryhmän
 - työryhmässä valtiovarainministeriön ja Suomen Kuntaliiton edustajat
- Työryhmän tehtävänä on
 - 1) arvioida kuntalain erityisen vaikean taloudellisen aseman määrittelyssä käytettävien perusteiden ja menettelyn tarkoituksenmukaisuutta
 - 2) tehdä tarvittavat ehdotukset kuntalain 118 §:n muuttamiseksi, ehdotus tulee laatia hallituksen esityksen muodossa
- Työryhmä tekee ehdotuksensa syyskuun loppuun mennessä

Kriisikuntakriteerien uudistaminen

- Kuntakonsernien toiminnan osan siirtyminen tuleville maakunnille vaikuttaa erityisen vaikean taloudellisen aseman määrittelyssä käytettävien tunnuslukujen arvoihin, erityisesti suhteelliseen velkaantuneisuuteen
 - kuntien ja kuntayhtymien tuloista siirtyy maakunnille merkittävä osa, veloista jää pois ainoastaan siirtyvän henkilöstön lomapalkkavelka
- Kuntien palveluissa käytettäviä tiloja, irtainta omaisuutta sekä aineettomia hyödykkeitä rahoitetaan enenevässä määrin erilaisilla vuokrausmalleilla (ml. PPP-mallit ja kumppanuussopimukset)
 - taseen velkamäärä ei kuvaa tuotannontekijöiden käyttöön liittyviä sitoumuksia
 - tunnusluku velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista kuvaa sitoumuksia suhteellista velkaantuneisuutta paremmin

Kriisikuntakriteerien uudistaminen

- Arviointimenettelyssä käytettävät tunnusluvut eivät kuvaa kuntien taloutta rahoituksen riittävyyden näkökulmasta
 - suhteellinen velkaantuneisuus ei ota huomioon ns. nettotuloja eli lainanhoitoon käytettävissä olevaa rahamäärää
 - tunnusluku lainanhoitokate vertaa lainanhoitoon käytettävissä olevaa tulorahoitusta pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiin ja korkoihin
 - lainanhoitokatteessa otetaan kuitenkin huomioon vain pitkäaikaisten lainojen lyhennykset
 - rahoituslaskelmassa välitulokse toiminnan ja investointien rahavirta kuvaa tulorahoituksen riittävyyttä investointeihin
 - välitulokseen vaikuttaa merkittävästi investointitaso (merkittävät uus- tai laajennusinvestoinnit muuttavat välituloksen herkästi negatiiviseksi)

Kriisikuntakriteerien uudistaminen

- Kertyneen alijäämän määrä ei ole aina kuntien kesken vertailukelpoinen
 - nykyiseen kirjanpitojärjestelmään siirryttäessä osa kunnista jätti aikaisemmilta vuosilta kertyneitä ylijäämäeriä, suositus oli aloittaa nollasta
 - osa kunnista ja kuntayhtymistä on kattanut alijäämiä peruspääomaa vähentämällä
 - kirjanpito-ohjeita on tarkennettu niin, että tämä on mahdollista vain tarkasti rajatuin edellytyksin
 - omaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot sekä muut kertaluonteiset erät vaikuttavat kertyneen yli- tai alijäämän määrään
 - jokainen kunta voi itse päättää pitkävaikutteisen omaisuuden poistoajoista (hyvän kirjanpitotavan puitteissa)

Millaisia mittareita kriisikunnille?

- Mittareihin eri näkökulmia
 - tuloksen tasapaino
 - pitkällä ja lyhyellä aikavälillä
 - velkaantuneisuus ja lainojen hoitokyky
 - erilaiset rahoitusmallit huomioon ottaen
 - verorahoituksen joustovara
 - muut kunnan kehitystä kuvaavat mittarit?
- Tavoitteena oikeudenmukainen ja luotettava mittaamistapa
 - muuttujia tunnusluvut, tarkasteluaika, raja-arvot, yhtäaikainen täytyminen vs. osittainen täytyminen

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Pasi Leppänen
Erityisasiantuntija

Puh. 02955 30564

Sähköposti etunimi.sukunimi@vm.fi

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto
PL 28 (Mariankatu 9, Helsinki)
00023 VALTIONEUVOSTO

